

Stortingets justiskomité
justis@stortinget.no

Vår fil: B17-ATS003
Vårt Arkiv: Fagpolitisk 40
Saksbehandler: Anne Therese Sortebeck

Oslo 30. oktober 2017

Statsbudsjettet 2018 – Kapittel 470 Rettshjelp

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) vil med dette gi våre kommentarer til Prop. 1 S (2017-2018), kapittel 470, post 01 og 72 og kapittel 472, post 70.

FFOs tilråkning

- FFO ber komiteen om å følge opp regjeringens arbeid med anmodningsvedtaket om å utrede utvidelse av ordningen med fri rettshjelp, og anmodningsvedtaket om utredning av forslag om fri rettshjelp på likestillings- og diskrimineringsområdet
- FFO ber komiteen foreslå å heve inntektsgrensene
- FFO ber komiteen presisere og sørge for en ytterligere oppmyking av dispensasjonspraksis fra inntektsgrensen slik at reell betalingsevne legges til grunn
- FFO ber komiteen reversere kuttet i tilskuddsordningen til spesielle rettshjelptiltak
- FFO ber komiteen sørge for at endringen i skadeserstatningsloven om standardisert

Rettshjelploven

Fri rettshjelp er en viktig rettssikkerhetsgaranti og velferdsgode. Ordningen skal sikre at den enkeltes inntekt og formue ikke blir avgjørende for om rettssikkerheten blir ivaretatt. FFO mener, i likhet med en rekke andre organisasjoner,¹ at ordningen ikke i tilstrekkelig grad ivaretar formålet.

Det er positivt at adgangen til fri rettshjelp til pasienter i tvungent psykisk helsevern ved klage over vedtak om behandling uten samtykke videreføres. Det er imidlertid behov for ytterligere utvidelse.

FNs menneskerettskomité har kritisert rettshjelpsordningen for å være for snever.² Artikkel 13 i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) pålegger staten å sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne har effektiv tilgang til rettssystemet på lik linje med andre.

Den alternative rapporten fra sivilt samfunn til CRPD-komiteen dokumenterer at funksjonshemmede ikke nødvendigvis får rett, selv om de etter loven har rett. Mange funksjonshemmede er avhengige av tjenester og ytelser i det daglige. Det at lovgivning ikke følges, samt begrenset adgang til fri rettshjelp, gjør det vanskelig for funksjonshemmede å få oppfylt sine rettigheter.

¹ Erklæring av 15. juni 2015 fra 14 organisasjoner om at Rettshjelpsordningen må styrkes

² Concluding observations of the Human Rights Committee, CCPR/C/NOR/CO/6. Dette er fulgt opp av komiteen i List of issues prior to reporting i CCPR/C/NOR/QPR/7

Likestillings- og diskrimineringsloven, pasient- og brukerrettighetsloven og opplæringsloven inneholder regler om rett til sentrale velferdsgoder som er av stor betydning for folk som lever med ulike funksjonshemninger og kroniske sykdommer. Disse lovene er imidlertid ikke omfattet av rettshjelploven. I slike saker må man derfor betale for advokatbistanden selv. Folketrygdloven hjemler også rett til sentrale velferdsgoder, men det er først i forbindelse med klagebehandling at man kan få fri rettshjelp. FFO mener at likestillings- og diskrimineringsloven, pasient- og brukerrettighetsloven, opplæringsloven og flere saker etter folketrygdloven må omfattes av rettshjelploven.

Stortingsmelding nr. 26 (2008-2009) Om offentlig rettshjelp og NOU 2012:18 Politikk for likestilling foreslår fri rettshjelp i diskriminerings saker og fri rettshjelp i saker om brudd på helse- og omsorgstjenesteloven.

I budsjettproposisjonen fremgår det at Stortingets anmodningsvedtak nr. 101, 2. desember 2016 om at regjeringen må foreta en gjennomgang av ordningen med fri rettshjelp for å se om den bør utvides til flere områder eller endres på andre måter, er til behandling i departementet. Det samme er anmodningsvedtak nr. 874, 12. juni 2017 om utredning av forslag om fri rettshjelp med behovsprøving på likestillings- og diskrimineringsområdet.

FFO har store forventninger til fremdriften og utfallet av disse utredningene. FFO ber derfor komiteen om å følge opp regjeringens arbeid med anmodningsvedtaket om å utrede utvidelse av ordningen med fri rettshjelp og anmodningsvedtaket om utredning av forslag om fri rettshjelp på likestillings- og diskrimineringsområdet.

Selv om saksområdet faller innenfor rettshjelploven, innskrenkes retten til rettshjelp til å gjelde de med aller dårligst økonomi. Selv om bruttoinntekten er høyere enn den fastsatte inntektsgrensen, har mange ikke råd til å betale for advokat. Det er ikke foreslått heving av inntekts- og formuesgrensen i statsbudsjettet for 2018. Disse har stått uforandret siden 2009. FFO har i flere år krevd at inntektsgrensene må heves, og dette er fortsatt vår primære tilråding til komiteen.

Det er imidlertid et steg i riktig retning at dispensasjonspraksis fra inntektsgrensen er myket opp. Ved en oppmyking av dispensasjonspraksisen mener FFO at flere utgifter enn de som er knyttet til forsørgeransvar må tas med i betraktningen. Funksjonshemmede og kronisk syke har ofte ekstra utgifter knyttet til sin sykdom som ikke kompenseres av det offentlige. Vi mener at dette bør tillegges vekt når dispensasjons gis.

FFO mener at hvis ikke inntektsgrensene heves, er det ekstra viktig at dispensasjonsmuligheten praktiseres slik at reell betalingsevne legges til grunn.

Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak

FFOs Rettighets senter er dessverre ikke omfattet av tilskuddsordningen til spesielle rettshjelptiltak, men mener at de rettshjelptiltakene som er omfattet av ordningen utfører et svært viktig arbeid. Vi mener det er et svært alvorlig rettssikkerhetsproblem dersom kuttet i tilskuddsordningen blir vedtatt slik at flere tiltak må legges ned eller må begrense driften sin til et minimum. Dette vil gå ut over grupper som ellers ikke vil få juridisk bistand.

FFO ber komiteen reversere kuttet i tilskuddsordningen til spesielle rettshjelptiltak

Standardisert erstatning til barn

Stortinget vedtok 18.12.15 endringer i skadeserstatningsloven § 3-2a. Regjeringen har imidlertid valgt å utsette ikrafttredelse av endringene som ble enstemmig vedtatt i Stortinget. Dette

medfører at barn som blir tilkjent erstatning grunnet voldshandlinger, feilbehandling i sykehus, trafikkulykker med mer, fremdeles blir underkompensert og fratatt erstatningen som det er full politisk enighet om at de har krav på. Dette er en viktig endring som sikrer barn en mer korrekt erstatning enn etter någjeldende regler. Vi viser for øvrig til Personskadeforbundets merknader om dette.

FFO ber komiteen sørge for at endringen i skadeserstatningsloven § 3-2a om standardisert erstatning til barn trer i kraft umiddelbart.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON

Lilly Ann Elvestad
Generalsekretær